

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Raciborzu

KARTA PRZEDMIOTU

1. Nazwa przedmiotu:	PEDAGOGIKA SPOŁECZNA				
2. Kod przedmiotu:	05.0				
3. Okres ważności karty:	ważna od roku akademickiego 2021 - 2024				
4. Poziom kształcenia:	studia pierwszego stopnia				
5. Forma studiów:	studia stacjonarne/niestacjonarne				
6. Kierunek studiów:	pedagogika				
7. Profil kształcenia:	praktyczny				
8. Specjalność:	pedagogika resocjalizacyjna				
9. Semestr:	III				
10. Jedn. prowadz. przedmiot:	Instytut Studiów Edukacyjnych				
11. Prowadzący przedmiot:	dr Ilona Gembalczyk				
12. Grupa przedmiotów:	przedmioty z zakresu treści kierunkowych				
13. Status przedmiotu:	obowiązkowy				
14. Język prowadzenia zajęć:	polski				
15. Przedmioty wprowadzające oraz wymagania wstępne:					
Wprowadzenie do pedagogiki, teoretyczne podstawy wychowania; rozumienie pojęć wychowanie, osobowość, środowisko wychowawcze, funkcje rodziny, funkcje szkoły					
16. Cel przedmiotu:					
Realizacja przedmiotu ma na celu ukazanie środowiska wychowawczego, jako jednego z ważnych czynników rozwoju i wychowania człowieka oraz dokonanie przeglądu i systematyzacji wiedzy z zakresu poszczególnych komponentów środowiska wychowawczego z jednoczesnym ukazaniem ich różnych funkcji. Realizacja przedmiotu ma także za zadanie teoretyczne i praktyczne zapoznanie się z metodami pracy pedagogicznej w środowisku. Ważnym celem zajęć jest także ukazanie nowych wyzwań, obszarów i zadań oraz miejsca współczesnej pedagogiki społecznej w zmieniającej się rzeczywistości edukacyjnej.					
17. Efekty uczenia się :					
Ozn.	Opis efektu uczenia się	Metody realizacji modułów kształcenia	Metody weryfikacji zakładanych efektów uczenia się	Forma prowadzenia zajęć	Odniesienie do efektów dla kierunku studiów
W1	Rozpoznaje, nazywa i wyjaśnia środowiskowe uwarunkowania procesu wychowania oraz definiuje podstawowe pojęcia pedagogiki społecznej.	Wykład konwersatoryjny, pokaz multimedialny Prezi, analiza literatury przedmiotu, dyskusja kierowana	Egzamin pisemny, wypowiedzi ustne w powiązaniu z analizowaną literaturą, udział w dyskusji, kolokwium pisemne	W/Ćw	K_W03, K_W06, K_W013

W2	Rozpoznaje i opisuje współczesne zagrożenia rozwoju człowieka, ich wpływ na proces wychowania w różnych środowiskach wychowawczych oraz wskazuje praktyczne sposoby ich rozwiązania.	Wykład konwersatoryjny, prezentacja multimedialna Prezi, analiza literatury przedmiotu, praca w grupie zadaniowej, projektowanie i przygotowanie prezentacji multimedialnej, dyskusja	Egzamin pisemny, udział w dyskusji, kolokwium pisemne, wypowiedzi ustne, ocena prezentacji multimedialnej przygotowanej w grupie zadaniowej	W/Ćw	K_W03, K_W07, K_W13
W3	Charakteryzuje metody, formy oraz kierunki pracy pedagogicznej w środowisku z ukierunkowaniem na zastosowanie w praktyce.	Wykład konwersatoryjny, prezentacja multimedialna Prezi, analiza literatury przedmiotu	Egzamin pisemny, kolokwium pisemne, wypowiedzi ustne w powiązaniu z analizowaną literaturą przedmiotu	W/Ćw	K_W06, K_W07, K_W10, K_W13
U1	Dostrzega procesy społeczne zachodzące w środowisku życia człowieka i ukazuje ich wpływ na wychowanie i rozwój jednostek i grup.	Wykład konwersatoryjny, prezentacja multimedialna	Egzamin pisemny	W	K_U01, K_U06, K_U08, K_U09, K_U10, K_U11, K_U16
U2	Dokonuje diagnozy i analizy sytuacji wychowawczej i społecznej jednostek lub grup.	Praca w grupie zadaniowej, dyskusja, analiza literatury przedmiotu	Udział w dyskusji, wypowiedzi ustne	Ćw	K_U01, K_U06, K_U08, K_U09, K_U10, K_U11, K_U16
U3	Potrafi wykorzystać wiedzę teoretyczną w celu rozpoznania, interpretacji zjawisk wychowawczych zachodzących w środowisku oraz projektowania pracy pedagogicznej.	Praca w grupie zadaniowej, dyskusja, analiza literatury przedmiotu, burza mózgów	Udział w dyskusji, wypowiedzi ustne	Ćw	K_U01, K_U06, K_U08, K_U09, K_U10, K_U11, K_U16
K1	Potrafi dokonać oceny swoich kompetencji i jest świadomy potrzeby ciągłego doskonalenia umiejętności zawodowych niezbędnych w pracy pedagoga. Systematycznie przygotowuje się do zajęć, w których bierze aktywny udział.	Wykład konwersatoryjny, dyskusja, prezentacja multimedialna	Wypowiedzi ustne, obserwacja aktywności studenta w czasie zajęć, ocena prezentacji multimedialnej przygotowanej w grupie zadaniowej	W/Ćw	K_K01

K2	Jest świadomy istnienia etycznego wymiaru działania pedagoga oraz przejawia postawy wrażliwości i zrozumienia dla drugiego człowieka.	Wykład konwersatoryjny, dyskusja, burza mózgów	Udział w dyskusji, wypowiedzi ustne, obserwacja	W/Ćw	K_K03, K_K06
K3	Wykazuje gotowość do podejmowania działań mających na celu przeobrażania środowiska wychowawcze. Pracuje w grupie.	Wykład konwersatoryjny, dyskusja, burza mózgów, prezentacja multimedialna	Udział w dyskusji, wypowiedzi ustne, obserwacja	W/Ćw	K_K07

18. Formy i wymiar zajęć:	Stacjonarne	Niestacjonarne
	W: 30 godz. Ćw: 30 godz.	W: 15 godz. Ćw: 30 godz.

19. Treści kształcenia:

Szczegółowy program zajęć				
L p.	Tematyka zajęć - wykłady	Liczba godzin		
		ST	NST	
1.	Zajęcia organizacyjne. Charakterystyka programu i przedmiotu. Regulamin i warunki zaliczenia. Literatura przedmiotu.	1	-	
2.	Geneza, rozwój, przedmiot i zadania pedagogiki społecznej.	4	2	
3.	Podstawowe pojęcia pedagogiki społecznej – środowisko, otoczenie, środowisko wychowawcze, siły społeczne, kultura, czas wolny i wypoczynek, praca socjalna, animacja społeczno – kulturalna, diagnoza pedagogiczna.	4	2	
4.	Środowisko wychowawcze jako podstawowe pojęcie pedagogiki społecznej, podstawowe komponenty, typologizacja środowisk wychowawczych.	4	1	
5.	Główne kierunki i formy pracy pedagogicznej w środowisku. Diagnostyka, profilaktyka, kompensacja, terapia. Opieka, pomoc, wsparcie społeczne.	4	2	
6.	Istota i zakres diagnostyki pedagogicznej w środowisku. Diagnoza w ujęciu pedagogiki społecznej.	2	1	
6.	Rodzina jako podstawowy komponent środowiska wychowawczego. Rodziny indywidualnego i społecznego ryzyka. Patologia rodziny	4	3	
7.	Środowisko lokalne jako środowisko wychowawcze.	2	1	
8.	Grupa rówieśnicza jako środowisko wychowawcze.	2	1	
9.	Współczesne zagrożenia rozwoju dzieci i młodzieży. Syndrom 3 B, dzieci ulicy.	3	2	
łącznie liczba godzin - wykłady		15	15	
L p.	Tematyka zajęć - ćwiczenia			
1.	Zajęcia organizacyjne. Charakterystyka programu i przedmiotu. Regulamin i warunki zaliczenia. Literatura przedmiotu.	1	1	
2.	Metody pracy pedagogicznej w środowisku:			
	Metoda indywidualnych przypadków.	2	2	
	Metoda grupowa.	2	2	
	Metoda organizowania środowiska.	2	2	
3.	Formy pracy pedagogicznej w środowisku. Samodzielność człowieka, uwarunkowania, stopnie samodzielności. Opieka, pomoc, wsparcie społeczne.	2	2	
4.	Wolontariat – współczesny wizerunek, normy prawne. Wolontariat w pracy pedagoga.	1	1	

5.	Rodzaje i rola organizacji i stowarzyszeń społecznych w społeczno - wychowawczej aktywizacji środowiska.	1	1
6.	Diagnoza sytuacji społecznej w grupie wychowawczej. Sposoby diagnozowania, analiza wyników.	2	2
7.	Kolokwium pisemne.	1	1
8.	Rodzina jako środowisko wychowawcze. Rodzina wzorowa, normalna, jeszcze wydolna wychowawczo, niewydolna wychowawczo, patologiczna. Rodzina czasowo niepełna. Rodzina a sytuacja szkolna dziecka.	6	6
9.	Przemoc w rodzinie, szkole, grupie rówieśniczej. Formy przemocy. Diagnoza. Rekonstrukcja środowiska jako wynik diagnozy.	2	2
10.	Współczesne zagrożenia rozwoju i egzystencji człowieka. Wykluczenie społeczne.	3	3
11.	Starość demograficzna jako nowy problem społeczny i pedagogiczny. Sytuacja osób starszych w rodzinie. Stereotypy, mity na temat starości i osób starszych. Marginalizacja i dyskryminacja osób starszych.	2	2
12.	Wybrane instytucje pracy socjalnej, kulturalnej i opiekuńczej. Młodzieżowy dom kultury. Świetlica środowiskowa. Biblioteka. Ośrodek pomocy społecznej. Centrum pomocy rodzinie. Hospicjum.	2	2
13.	Zaliczenie ćwiczeń.	1	1
łącznie liczba godzin - ćwiczenia		30	30

20.Egzamin:

Tak

21.Literaturapodstawowa:

1. Janke A. (red.), Pedagogika rodziny u progu XXI wieku. Wyd. Akapit, Toruń 2004.
2. Janowski A., Poznawanie uczniów. Zdobywanie informacji w pracy wychowawczej. Wyd. Fraszka Edukacyjna, Warszawa 2002.
3. Kawula S. (red.), Pedagogika społeczna- dokonania, aktualności, perspektywy. Wyd. A. Marszałek, Toruń 2003 i wydania następne.
4. Kawula S., Brągiel J., Janke A., Pedagogika rodziny. Obszary i panorama problematyki. Wyd. Marszałek, Toruń 2006.
5. Marynowicz-Hetka E. (red.), Pedagogika społeczna. Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2006.
6. Pilch T., Lepalczyk I. (red.), Pedagogika społeczna, Wyd. Żak, Warszawa 1995.
7. Pilch T., Lalak D., Elementarne pojęcia pedagogiki społecznej i pracy socjalnej. Wyd. Żak, Warszawa 1999.
8. Radzewicz – Winnicki A., Pedagogika społeczna. WAiP, Warszawa 2008.

21.Literatura uzupełniająca:

1. Brańka Z. (red.), Podmioty opieki i wychowania. Wyd. AP, Kraków 2002.
2. Kawula S., Studia z pedagogiki społecznej. Wyd. WSP w Olsztynie, Olsztyn 1996.
3. Kamiński A., Funkcje pedagogiki społecznej. PWN, Warszawa 1980.
4. Marynowicz-Hetka E., Piekarski J., Cyrańska E., Pedagogika społeczna jako dyscyplina akademicka. Stan i perspektywy. Wyd. U.Ł., Łódź 1998.
5. Marynowicz-Hetka E., Piekarski J., Urbaniak-Zajac D. (red.), Pedagogika społeczna i praca socjalna. Przegląd stanowisk i komentarze. Wyd. Śląsk, Katowice 1998.
6. Przecławski A. (red.), Pedagogika społeczna. Kręgi poszukiwań. Wyd. Żak, Warszawa 1996.
7. Radzewicz-Winnicki A. , Społeczeństwo w trakcie zmiany. GWP, Gdańsk 2005.
8. Winkler M., Pedagogika społeczna. GWP, Gdańsk 2009.
9. Wroczyński R., Pedagogika społeczna. PWN, Warszawa 1974.

23.Nakładpracystudenta potrzebny do osiągnięcia efektów kształcenia:

Lp.	Forma zajęć	STACJONARNE Liczba godzin kontaktowych/pracy studenta	NIESTACJONARNE Liczba godzin kontaktowych/pracy studenta
1	Wykład	30/63 (przygotowanie się do zajęć,	15/70 (przygotowanie się do

		egzaminu)	zajęć, egzaminu)
2	Ćwiczenia	30/50	30/58
3	Inne: - Konsultacje - Udział w egzaminie	5/0 2/0	5/0 2/0
	Suma godzin	67/113	52/128
24.Suma wszystkich godzin:		ST 180	NST 180
25.Liczba punktów ECTS:			6

26. Kryteria oceniania:		
Efekt uczenia się	Ocena	Opis wymagań
W1 W2 W3	bdb	Samodzielnie i wyczerpująco wyjaśnia środowiskowe uwarunkowania procesu wychowania. Swobodnie posługuje się językiem naukowym pedagogiki. Bezbłędnie definiuje wszystkie podstawowe pojęcia pedagogiki społecznej. Wnikliwie opisuje współczesne zagrożenia rozwoju człowieka, wykorzystując nie tylko wiadomości zdobyte na zajęciach, ale także uzupełnione literaturą przedmiotu. Wymienia i wnikliwie charakteryzuje metody pracy pedagogicznej w środowisku – prawidłowo wskazuje na istotę każdej metody, wymienia i opisuje etapy pracy, ze szczególnym zwróceniem na rolę pedagoga w poszczególnych etapach, bezbłędnie wymienia i opisuje zasady pracy z wychowankiem. Wyczerpująco omawia formy pracy pedagogicznej w środowisku – ich istotę, cele, stosunek opiekuna wobec podopiecznego, szczegółowe formy oraz sytuacje życiowe wymagające stosowania wybranej formy. Samodzielnie wymienia i wyczerpująco charakteryzuje główne kierunki pracy pedagogicznej w środowisku.
	db+	Samodzielnie i wyczerpująco wyjaśnia środowiskowe uwarunkowania procesu wychowania. W wypowiedziach używa języka naukowego. Bezbłędnie definiuje wszystkie podstawowe pojęcia pedagogiki społecznej. Wnikliwie opisuje współczesne zagrożenia rozwoju człowieka, czasami wykorzystując nie tylko wiadomości zdobyte na zajęciach, ale także uzupełnione poleconą literaturą przedmiotu. Wymienia i prawidłowo charakteryzuje metody pracy pedagogicznej w środowisku – wskazuje na istotę każdej metody, wymienia i opisuje etapy pracy, ze szczególnym zwróceniem na rolę pedagoga w poszczególnych etapach, bezbłędnie wymienia i opisuje zasady pracy z wychowankiem. Wyczerpująco omawia formy pracy pedagogicznej w środowisku – ich istotę, cele, stosunek opiekuna wobec podopiecznego, szczegółowe formy oraz sytuacje życiowe wymagające stosowania wybranej formy. Samodzielnie wymienia i wyczerpująco charakteryzuje główne kierunki pracy pedagogicznej w środowisku.
	db	Prawidłowo wyjaśnia środowiskowe uwarunkowania procesu wychowania. Używa języka naukowego. Prawidłowo definiuje podstawowe pojęcia pedagogiki społecznej. Poprawnie opisuje współczesne zagrożenia rozwoju człowieka, wykorzystując przede wszystkim wiadomości zdobyte na zajęciach. Czasami uzupełnia je poleconą przez nauczyciela literaturą przedmiotu. Wymienia i poprawnie charakteryzuje metody pracy pedagogicznej w środowisku – prawidłowo wskazuje na istotę każdej metody, wymienia i opisuje etapy pracy, ze szczególnym zwróceniem na rolę pedagoga w poszczególnych etapach, prawidłowo wymienia i opisuje zasady pracy z wychowankiem. Poprawnie omawia formy pracy pedagogicznej w środowisku – ich istotę, cele, stosunek opiekuna wobec podopiecznego, szczegółowe formy oraz sytuacje życiowe wymagające stosowania wybranej formy. Samodzielnie wymienia i charakteryzuje główne kierunki pracy pedagogicznej w środowisku.

	dst.+	Poprawnie wyjaśnia środowiskowe uwarunkowania procesu wychowania. Czasami pomaga sobie wykorzystując język potoczny. Definiuje podstawowe pojęcia pedagogiki społecznej. Opisuje współczesne zagrożenia rozwoju człowieka, wykorzystując tylko wiadomości zdobyte na zajęciach. Wymienia i poprawnie charakteryzuje metody pracy pedagogicznej w środowisku – wskazuje na istotę każdej metody, wymienia etapy pracy, bezbłędnie wymienia zasady pracy z wychowankiem. Wymienia i omawia formy pracy pedagogicznej w środowisku – ich istotę, cele, stosunek opiekuna wobec podopiecznego, wybrane szczegółowe formy oraz wskazuje na wybrane sytuacje życiowe wymagające stosowania wybranej formy. Samodzielnie wymienia główne kierunki pracy pedagogicznej w środowisku.
	dst.	Wymienia i pobieżnie charakteryzuje metody pracy pedagogicznej w środowisku – prawidłowo wskazuje na istotę każdej metody, wymienia etapy pracy, wymienia zasady pracy z wychowankiem. Wymienia i omawia formy pracy pedagogicznej w środowisku – ich istotę, cele, stosunek opiekuna wobec podopiecznego, niektóre szczegółowe formy oraz wybrane sytuacje życiowe wymagające stosowania wybranej formy. Wymienia główne kierunki pracy pedagogicznej w środowisku.
	ndst.	Nie potrafi wyjaśniać, nawet z pomocą nauczyciela, środowiskowych uwarunkowań procesu wychowania. Używa języka potocznego. Nie potrafi zdefiniować podstawowych pojęć pedagogiki społecznej. Nie umie opisać współczesnych, wybranych zagrożeń rozwoju człowieka. Błędnie i pobieżnie charakteryzuje metody pracy pedagogicznej w środowisku – nieprawidłowo wskazuje na istotę każdej metody, nie umie wymienić etapów pracy, nie potrafi scharakteryzować zasad pracy z wychowankiem. Nie potrafi wymienić i omówić form pracy pedagogicznej w środowisku – ich istoty, celu, stosunku opiekuna wobec podopiecznego, szczegółowych form oraz sytuacji życiowych wymagających stosowania wybranej formy. Nie potrafi wymienić głównych kierunków pracy pedagogicznej w środowisku.
U1 U2 U3	bdb	W oparciu o przedstawione źródła wskazuje na ciekawe i efektywne sposoby rozwiązania omawianych problemów. Prawidłowo wskazuje wiele przykładów wykorzystania poznanych kierunków w pracy pedagogicznej w środowisku. Potrafi samodzielnie dokonać wnikliwej diagnozy i analizy sytuacji społecznej i wychowawczej zagrażającej rozwojowi człowieka - rodziny konsensualne, patologiczne, dysfunkcjonalne, syndrom 3B, dzieci ulicy. Prawidłowo wykorzystuje wiedzę teoretyczną w celu projektowania pracy wychowawczej w poznanych współczesnych zagrożeniach rozwoju człowieka.
	db+	W oparciu o przedstawione źródła wskazuje na ciekawe i efektywne sposoby rozwiązania omawianych problemów. Prawidłowo wskazuje przykłady wykorzystania wspomnianych kierunków w pracy pedagogicznej w środowisku. Potrafi samodzielnie dokonać diagnozy i analizy sytuacji społecznej i wychowawczej zagrażającej rozwojowi człowieka - rodziny konsensualne, patologiczne, dysfunkcjonalne, syndrom 3B, dzieci ulicy. Prawidłowo wykorzystuje wiedzę teoretyczną w celu projektowania pracy wychowawczej w poznanych współczesnych zagrożeniach rozwoju człowieka.
	db	Stara się wskazywać na ciekawe i efektywne sposoby rozwiązania omawianych problemów. Prawidłowo wskazuje przykłady wykorzystania wspomnianych kierunków w pracy pedagogicznej w środowisku. Potrafi samodzielnie dokonać diagnozy i analizy sytuacji społecznej i wychowawczej zagrażającej rozwojowi człowieka - rodziny konsensualne, patologiczne, dysfunkcjonalne, syndrom 3B, dzieci ulicy. Prawidłowo wykorzystuje wiedzę teoretyczną w celu projektowania pracy wychowawczej w poznanych współczesnych zagrożeniach rozwoju człowieka.
	dst.+	Wskazuje przykłady wykorzystania poznanych kierunków w pracy pedagogicznej w środowisku. Stara się samodzielnie dokonać diagnozy i analizy sytuacji społecznej i wychowawczej zagrażającej rozwojowi człowieka - rodziny konsensualne, patologiczne, dysfunkcjonalne, syndrom 3B, dzieci ulicy. Dość dobrze wykorzystuje wiedzę teoretyczną w celu projektowania pracy wychowawczej w poznanych współczesnych zagrożeniach rozwoju człowieka.

	dst.	Wskazuje na znane sposoby rozwiązania omawianych problemów. Wskazuje pojedyncze przykłady wykorzystania wspomnianych kierunków w pracy pedagogicznej w środowisku. Z pomocą nauczyciela dokonuje diagnozy i analizy sytuacji społecznej i wychowawczej zagrażającej rozwojowi człowieka - rodziny konsensualne, patologiczne, dysfunkcjonalne, syndrom 3B, dzieci ulicy. Stara się wykorzystywać wiedzę teoretyczną w celu projektowania pracy wychowawczej w poznanych współczesnych zagrożeniach rozwoju człowieka.
	ndst.	Nie potrafi wskazać na znane sposoby rozwiązania omawianych problemów. Nie umie wskazać przykładów wykorzystania wspomnianych kierunków w pracy pedagogicznej w środowisku. Nie potrafi, nawet z pomocą nauczyciela dokonać diagnozy i analizy sytuacji społecznej i wychowawczej zagrażającej rozwojowi człowieka - rodziny konsensualne, patologiczne, dysfunkcjonalne, syndrom 3B, dzieci ulicy. Nie wykorzystuje wiedzy teoretycznej w celu projektowania pracy wychowawczej w poznanych współczesnych zagrożeniach rozwoju człowieka.
K1 K2 K3	O	Systematycznie ocenia poziom swojej wiedzy, umiejętności i kompetencji. Poszukuje źródeł ciągłego doskonalenia. Wzorowo zachowuje się na zajęciach. Systematycznie przygotowuje się do zajęć, w których bierze aktywny udział. Chętnie pracuje w grupie, najczęściej przyjmując rolę lidera. W pracy grupowej wykazuje zaangażowanie i kreatywną postawę. Terminowo zalicza kolokwia. W terminie oddaje do oceny obowiązkowe prace zaliczeniowe. Nie opuszcza zajęć. Ewentualne, usprawiedliwione nieobecności zalicza niezwłocznie na konsultacjach.
	NO	Poprawnie zachowuje się na zajęciach. Nie jest systematycznie przygotowany do zajęć. W małym stopniu bierze aktywny udział w zajęciach. Niechętnie pracuje w grupie. Nigdy nie przyjmuje roli lidera. W pracy grupowej wykazuje niskie zaangażowanie, niechętnie realizuje zadania narzucone przez lidera. Pisze kolokwia, ale nie zalicza ich za pierwszym razem. Nie oddaje do oceny obowiązkowych prac zaliczeniowych. Opuszcza zajęcia.
27. Uwagi:		

Zatwierdzono:

.....

(data i podpis)

